

**Index librorum saeculo XV impressorum qui
in Civica Bibliotheca Bononiensi Archi-
gymnasii adservantur.**

(Continuazione)

H

1042. HAEDUS, PETRUS. *Anterotica, sive de amoris generibus.*
Tarvisij, per Gerardum de Flandria, 1492, 13 octobris - HC.
*8343; Proct. 6507; BMC, VI, 885 (16. E. II. 29).

HALES (DE), ALEXANDER v. *Alexander de Hales.*

1043. HALY, ALBOHAZEN, seu ALBOHAZEN HALY filius ABEN-
RAGEL. *Liber completus in iudiciis astrorum, sive Liber de
fatis astrorum, emendatum per Barthol. de Alten.*

Venetis, arte et impensis Erhardi Ratdolt de Augusta, 1485.
IV. Non. Jul. (4 iulii) - HC. *8349; Proct. 4403; BMC, V,
290. (16. G. IV, 2).

1044. HALY, ALBOHAZEN, filius ABENRAGEL. *Liber regalis di-
spositio nominatus ex arabico, latine per Stephanum phi-
losophiae discipulum.*

Venetis, opera Bernardini Ricij de Novaria, impensa artium
et medicine doctoris magistri Johannis Dominici de Nigro, 1492.
25 septembris. - HC. *8350; Proct. 4964; BMC, V, 403. (16.
D. I. 11. op. 1^a).

HANAPIS (DE), NICOLAUS. *Biblia pauperum. v. Bonaventura, S.
Breviloquium etc.*

1045. HAQUEVILLE (DE) Doctor. *Sermones iuxta evangelia do-
minicarum, sive Sermones dominicales a magistro Iohanne
Quintino deinde a Ludovico Vassorio visi et ordinati.*

Parisiis, impensis magistri Durandi Gerlieri bibliopole univer-
sitaris Parisiensis, s. a. (circa a. 1495) - H. 835. (16. c. V. 47).

1046. HAQUEVILLE (DE) Doctor. *Sermones dominicales edente
Iohanne Quintino.*

Notae typographicae ut supra. - Simillima haec est editioni
quae sub Cop. III, 5439 describitur, sed in nonnullis diversa. (16.
c. V. 47).

1047. HEMMERLIN sive MALLEOLUS, FELIX. *Variae oblecta-
tionis opuscula et tractatus.*

S. I. (Basileae sec. Hain, sed rectius Argentorati), s. t. (Ni-
colaus Kessler secundum Hain, sed Johannes Reinbard de Gru-
ningen sec. Proctor), s. a. (certe a. 1497, post. Id. Aug.). - HC.
*8424; Proct. 482. (16. E. VI. 35.).

HENRICUS DE SEGUSIO HOSTIENSIS v. *Hostiensis, Henricus de
Segusio.*

HENRICUS INSTITORIS v. *Institoris, Henricus.*

1048. HENTISBERUS, GUILERMUS. *Regulae, videlicet de sensu
composito et diviso, de insolubilibus, de scire et dubitare,
de relativis, de incipit et desinit, de maximo et minimo.
Item Sophismata. Curante Ludovico de Carera.*

Venetis, per Ioannem de Forlivo et Gregorium fratres (de
Gregoriis), 1491, 15 martii. - H. 8436. (16. F. V. 30).

1049. — — (16. F. V. 29).

HERCULES ESTENSIS DUX v. *Guarinus, Baptista.*

1050. HERMES sive MERCURIUS TRISMEGISTUS. *Pimander seu
Liber de potestate et sapientia Dei, Marsilio Ficino inter-
prete.*

Venetis, per Damianum de Mediolano (sive de Gorgonzola),
1493, 10 maii. - HC. *8461; Proct. 5514; BMC, V. 543.
(16. c. II. 88).

1051. HERMES sive MERCURIUS TRISMEGISTUS. *Centiloquium
divi Hermetis. Accedunt Almansoris iudicia seu propo-
sitiones.*

Venetis, Alovisius de Sancta Lucia, s. a. (circa a. 1492, non
ante Idus Iunias). - H. *8464. (16. K. III. 23).

HERMOLAUS, BARBARUS v. *Barbarus Hermolaus*.

1052. HERODIANUS Historicus. Historiae romanae libri VIII, Angelo Politiano interprete.

Romae, s. t. (impressor Herodiani secundum Proctor), 1493, 20 iunii (at post diem 7 Augusti?). - HC. 8466; Proct. 3976; BMC. IV. 137. (10. YY. IV. 36).

1053. HERODIANUS Historicus. Historiae de imperio post Marcum vel de suis temporibus, e graeco translatae Angelo Politiano interprete.

Bononiae, Plato de Benedictis, quampulcherrimis his characteribus, 1493, Prid. Kal. Sept. (31 augusti). - HC. *8467; Proct. 6598; BMC. VI. 827. (16. O. III. 14).

1054. HERODIANUS Historicus. Historiae de imperio post Marcum vel de suis temporibus, e graeco translatae ab Angelo Politiano.

Bononiae, Bazalerius de Baraleriis, quampulcherrimis his characteribus, 1493, Prid. Kal. Oct. (30 septembris). - HC. *8468; Proct. 6581; BMC. VI. 834. (16. Q. III. 28).

1055. HERODOTUS, HALICARNASSEUS. Historiarum libri novem. Praecedit Isocratis Oratio de laudibus Helenae. Latine par Laurentium Vallam, edente A. Mancinelli.

S. u. n. (Venetiis, Christophorus de Pensis da Mandello, ut BMC asserit, cura et impensis Antonii Moreti Brixiani ut ex epistola A. Mancinelli scaturit, circa a. 1493). Signatura A quae continet Isocratis orationem et tabulam Herodoti desideratur. - H. 9314; BMC. V. 475 (16. N. I. 37).

1056. HERODOTUS, HALICARNASSEUS. Historiarum libri novem. Praecedit Isocratis Oratio de laudibus Helenae.

Venetiis, s. t. (sed cura Antonii Moreti Brixiani cuius nomen in epistola dicatoria A. Mancinelli legitur; typographus videtur Christophorus de Pensis de Mandello), 1494 (sed rectius legendum 1495, nam epistola A. Mancinelli in fine impressa dabatur « Venetiis Idibus Januariis MCCCCXCV »). - H. 8471; Reichl., II. 186. (16. D. II. 5).

1057. HERODOTUS, HALICARNASSEUS. Libri novem historiarum, latine per Laurentium Vallam.

Venetiis, per Ioannem et Gregorium de Gregoriis fratres, 1494, 8 martii. - HC. *8472; Proct. 4536; BMC. V. 345 (16. D. V. 14).

HERODOTUS, HALICARNASSEUS v. *Isocrates*.

1058. HERVEUS, NATALIS BRITO. Quatuor quodlibeta.

Venetiis, per magistrum Raynaldum de Novimagio theotonicum, 1486, 11 iulii. - HC. *8530; Proct. 4447; BMC. V. 258. (16. F. V. 26).

1059. HESIODUS. Ησιόδου Θεογονία cui alia sequuntur opera eiusdem auctoris (graece).

Venetiis, characteribus ac studio Aldi Manucii Romani, 1495/96, mense februario. - Est ultima pars operum Theocriti. Cfr. H. *15477. (16. L. III. 15).

HEXAMERON v. *Ambrosius* (S.).

1060. HIEROCLES. Commentarius in Pythagorae aurea carmina, lat. Aurispa interprete.

Patavii, Bartholomaeus de Val de Zoccho, f. f., 1474, XV Kal. Maj. (17 aprilis). - HC. *8545; Proct. 6763; BMC. VII. 906. (BC. 3. g. 49).

1061. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Epistolae.

Venetiis, Antonius Bartholomei, 1476/77, 22 ianuarii. - HC. *8556; Proct. 4356; BMC. V. 240 (16. A. I. 2).

1062. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Epistolae.

Venetiis, per Bernardinum de Benaliis Bergomensem, 1490, 14 iulii. - HC. *8560; Proct. 4863; BMC. V. 372. (16. H. I. 12).

1063. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Epistolae.

Norimbergae (in civitate Nurnberg), per Anthonium Koberger, 1495, 12 novembris. - H. *8562; Proct. 2101. (16. A. III. 11).

1064. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Epistolae. Cum Regula monachorum.

In urbe Venetiarum, per Johannem Rubeum Vercellensem, 1496, 12 iulii. - HC. *8563; Proct. 5141; BMC. V. 419. (16. A. III. 8).

1065. — (16. A. III. 9).

1066. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Epistolae. Cum Regula monachorum et aliis opusculis.

Venetis, s. t. (per Johannem Rubeum Vercellensem?), 1496 /97, 7 ianuarii. - H. *8564. (16. A. III. 16).

1067. — (16. A. III. 10).

1068. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Vita et epistole di S. Gerolamo, vulgare.

Ne la inclita et florentissima città de Ferrara, per maestro Lorenzo di Rossi da Valenza, 1497, 12 octobris. - H. 8566; Proct. 5765; BMC. VI. 614. (16. H. III. 11).

1069. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Regula composta per il Beato Hieronymo et data ad Eustochia, come vivere debiano le Sanctimoniali. Accedit: Vita de Asella. Ital. per Antonio Maria Visdomino.

Bologna, per lo accuratissimo impressore Caligula de' Bazalerii cittadino bolognese, 1498, 28 martii. - H. 8573; Reich., II. 188. (16. O. IV. 28).

1070. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Commentaria in Bibliam et alia opuscula.

Venetis, per fratres Ioannem et Gregorium de Gregoriis, 1497-1498, 25 augusti. - H. *8581; Proct. 4558; BMC. V. 350. (10. YY. IV. 2. op. 1°).

1071. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Vitae SS. Patrum.

In oppido Numbergensi, per Antonium Coburger oppidi prefati incolam, 1478. Non. Maj. (7 maii). - HC. *8595; Proct. 1985; BMC. II. 416. (16. A. I. 3).

1072. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Vitae SS. Patrum.

Venetis, per Octavianum Scotum Modoetiensem, 1483/84. XVI Kal. Mart. (13 februarii). - HC. *8599; Proct. 4573; BMC. V. 279. (16. A. VI. 9).

1073. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Vite o vero Legende de' Sancti Padri (ital.).

Venetia, maestro Gabriel di Pietro da Trivisio, 1475. - HC. 8615; Proct. 4194; BMC. V. 201. (10. x. III. 11).

1074. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Vite de' santi Padri (ital.).

Venetia, maestro Antonio di Bartolomeo da Bologna, 1476. - HC. 8617; Proct. 4357; BMC. VII. 1135. (10. x. III. 36).

1075. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Vite de' Sancti Padri (ital.).

Mediolano, per li discreti compagni Leonardo Pachel e Uldericho Scinzenceller theuthonici, 1490. - H. 8623; Reichl., II, 189 (apud quem tabula, quae in nostro exemplo exstat, desideratur). (16. H. V. 10).

1076. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Vita et transitus sancti Hieronymi (ital.).

S. u. n. (Tarvisii, Michael Manzolus de Parma, 1480?). Editionem simillimam describit Reichling, sub n. 555, sed in quibusdam haec est diversa. Signaturae a-d inde i usque ad finem desiderantur. (16. Cart. II, n. 31).

1077. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. Vita Sancti Hieronymi presbyteri et confessoris.

Venetis, per Peregrinum de Pasqualibus et Dominicum de Berthochis eius socium Bononienses, 1485, 20 decembris. - HC. *8631; Proct. 4850; BMC. V. 391. (16. Q. III. 56).

1078. — (16. Q. III. 57).

1079. HIERONYMUS (S.). Episcopus Stridonensis. La vita e la fine del glorioso sancto Heronymo.

Venetis, per Gabriellem Petri, 1475. - HC. 8639; Proct. 4192; BMC. V. 200. (16. H. VI. 30).

1080. HIERONYMUS (S.) Episcopus Stridonensis. Vita e transito e miracoli di S. Girolamo.
Trivisi, per il diligente homo maestro Michele Manzolo da Palma, 1478. - HC. 8642; Proct. 6470; BMC. VI. 887. (16. H. V. 20).
1081. HIERONYMUS (S.) Episcopus Stridonensis. Vita e transito e li miracoli del beatissimo Hieronymo.
Tarvisio, per lo diligente huomo Maestro Michele Manzolo da Parma, 1480, 1 decembris. - H. 8644; Proct. 6479; BMC. VI. 890 (16. H. V. 26. op. 1°).
1082. HIERONYMUS (S.) Episcopus Stridonensis. Divoto transito di Sancto Hieronymo ridocto in lingua fiorentina.
Firenze, s. t. (ser Francesco Bonaccorsi, ut videtur), 1492, 13 februarii. - H. 8649; Reich., V, 142 (qui vidit exemplar lacunosum). (10. ZZ. V. 5).
1083. — — In hoc exemplo Tabula (cc. 1-4) desideratur. (10. YY. V. 12).
1084. HIERONYMUS (S.) Episcopus Stridonensis. Vita e transito del glorioso sancto Hieronymo.
Milano, per magistro Philippo dicto Cassano di Mantegatii, 1495, 27 februarii. - H. 8650; Reich., I, 152; BMC. VI. 786. (16. H. VI. 26).
- HIERONYMUS (S.) v. *Vite de Sancti Padri*.
- HIERONYMUS DE VALLIBUS v. *Vallibus (de), Hieronymus*.
- HIERONYMUS PADUANUS v. *Vallibus (de), Hieronymus*.
- HIERONYMUS PRESBITER, *De officiis v. Vergerius, Petrus Paulus*.
1085. HILARIUS (S.) Episcopus Pictaviensis. De Trinitate.
Mediolani, per magistrum Leonardum Pachel, 1489, VII Id. Jul. (9 iulii). - H. *8666; Proct. 5981; BMC. VI. 777. (16. A. IV. 16. op. 1°).
1086. — — (16. A. IV. 17, op. 1°).

1087. HILARIUS (S.) Episcopus Pictaviensis. De trinitate.
S u. n. (Venetiis, per Paganinum de Paganis, circa a. 1489). - Cf. H. 3427; GW. 4588. - (16. A. VI. 10. op. 2°).
1088. — — (16. A. VI. 11. op. 2°).
- HIPPOCRATES v. *Hugo Senensis seu Hugo Bentius*.
- HIPPOCRATES, *Epistolae v. Phalaris*.
- HOGLANDIA (DE) GILIBERTUS v. *Gilbertus de Hoglandia et etiam Bernardus (S.) Clarevallensis*.
1089. HOLKOT, ROBERTUS. Opus super Sapientiam Salomonis.
In imperiali oppido Hagenowe, s. t. (Henricus Gran, sec. Proctor), 1494. - HC. *8761; Proct. 3181; BMC. III. 683. (16. A. IV. 1).
1090. — — (16. A. IV. 2).
1091. HOLKOT, ROBERTUS. Quaestiones super quattuor libros sententiarum.
Lugduni, a magistro Iohanne Trechsel alemanno, 1497, ad Non. Apr. (5 aprilis). - HC. *8763; Proct. 8612. (16. F. IV. 14).
- HOLLANDIA (DE) GILIBERTUS v. *Gilbertus de Hoglandia, et etiam Bernardus (S.) Claravallensis*.
- HOLYWOOD (DE), JOHANNES v. *Sacro Busto (de), Johannes*.
1092. HOMERUS. Ilias, per Laurentium Vallam in latinum sermonem traducta.
S. l. (Brixiae), impressum ac emendatum per ven. d. presbiterum Baptistam Farfengum, impensa Francisci Laurini civis brixiani, 1497, 6 septembris. - H. *8775; BMC. VII. 986. (16. D. IV. 27).
1093. HOMERUS. Iliados epitome per Pindarum Thebanum lat.
Parmae, sumptibus propriis ac opera industriaque Angeli Ugoleti, parmensis, 1492, Kal. Mai. (1 maii). - HC. 8778; Proct. 6876; BMC. VII. 945. (16. D. VI. 26).

HOMODEIS (DE), SIGNORELLUS, *De precedentia v. Mathaselanus, Matthaeus.*

1094. HORATIUS, Q. FLACCUS. Opera, cum commentario Porphyrii et Acronis.

S. u. n. (Venetiis, Michael Manzolus sec. Proctor, non ante 13 augusti 1481). - HC. 8878; Proct. 4751; BMC. V. 315. (16. D. IV. 25).

1095. HORATIUS, Q. FLACCUS. Opera omnia, cum commentariis Christophori Landini.

Florentiae, per Antonium Miscominum, 1482, Non. Aug. (7 augusti). - HC. 8881; Proct. 6142; Reichl., V. 150; BMC. VI. 637. 16. g. I. 16).

1096. HORATIUS, Q. FLACCUS. Opera omnia, cum comentariis Porphyrii, Acronis, Landini et Mancinelli.

Venetiis, Philippus Pincius Mantuanus, 1492/93, Prid. Kal. Mart. (28 februarii). - HC. 8888; Proct. 5291; BMC. V. 494. (16. D. II. 7).

1097. HORATIUS, Q. FLACCUS. Opera, cum quattuor comentariis.

Venetiis, s. t. (Philippus Pincius: Insignia typogr. cum litt. BF, idest Bernardinus vel Benedictus Fontana impressor), 1495/96, 16 februarii. - HC. *8893; Proct. 5306; BMC. V. 496. (16. D. IV. 26).

1098. — (BC. 4. b. 47).

1099. HORATIUS, Q. FLACCUS. Opera, cum quattuor comentariis.

Venetiis, per Ioannem Aluysium de Varisio mediolanensem, 1498, 23 iulii. - HC. 8896; Proct. 5635; BMC. V. 572. (16. D. IV. 24).

1100. HOREM, NICOLAUS. Tractatus de latitudinibus formarum.

Paduae, per magistrum Matheum Cerdonis de Windsgræc, 1486, 18 februarii. - H. *8925; Proct. 6820; BMC. VII. 923. (16. G. VI. 14. op. 3°).

HOROLOGIUM SAPIENTIAE v. Suso, Henricus Florus.

1101. HOSTIENSIS, HENRICUS DE SEGUSIO. Summa in quinque libros Decretalium.

Venetiis, per Andream de Toresanis de Asula, 1498, 12 decembris. - H. *8966. (16. A. I. 14).

HUBERTINUS CLERICUS v. Cicero M. T.

HUGO BENTIUS v. Hugo Senensis.

HUGO CARDINALIS S. SABINAE v. Hugo de S. Caro.

1102. HUGO DE S. CARO. Postilla super Psalterium.

Venetiis, per Johannem et Gregorium de Gregoriis fratres impensis Stefani et Bernardini de Nallis fratrum, suas fr. Dominici Ponzoni, 1496, 12 novembris. - H. *8972; Proct. 4554; BMC. V. 349. (16. A. I. 11).

1103. HUGO DE S. CARO. Postilla super Psalterium.

Nurnbergae, per Antonium Koberger, 1498, 31 ianuarii. - HC. *8973; BMC. II. 444. (16. A. I. 10).

1104. HUGO SENENSIS seu HUGO BENTIUS. Expositio super aphorismos Hippocratis et super comentum Galeni.

Venetiis, mandato et sumptibus nobilis viri Octaviani Scoti civis Modoetiensis, per Bonetum Locatellum bergomensem, 1498, X Kal. Iun. (23 maii). - HC. 9012; Proct. 5088; BMC. V. 450. (16. G. IV. 7. op. 1°).

1105. — (16. C. I. 11).

1106. HUGO SENENSIS seu HUGO BENTIUS. Expositio super libros Tegni Gallieni.

Venetiis, mandato et sumptibus Octaviani Scoti civis modoetiensis, per Bonetum Locatellum bergomensem, 1498, XI Kal. Iul. (21 iunii). - H. 9015; Proct. 5090; BMC. V. 450. (16. G. IV. 7. op. 2°).

1107. HUGO SENENSIS seu HUGO BENTIUS. Consilia medica.

Bononiae, per Ioannem de Noerdingen et Henricum de Harlem, 1482, 3 octobris. - HC. *9020; Proct. 6556; BMC. VI. 819. (16. O. II. 32).

1108. HUGO DE S. VICTORE. De sacramentis christianae fidei.
Argentinae, s. t. (impressor Iordanus de Quedlinburg 1483
sec. Proctor). 1485, in die sanctorum Martirum Abdon et Sennes
(30 iulii). - HC. *9025; Proct. 597; BMC. I. 133. (16. F.
IV. 18. op. 1°).

HUGOLETUS v. *Ugoletus*.

1109. HUNGARIA (DE), MICHAEL. Sermones praedicabiles per
totum annum licet breves, seu Sermones tredecim univer-
sales.

Daventriae, in platea Episcopi, s. t. (per Richardum Paffroed,
secundum Hain). 1491. - HC *9048. (16. c. V. 80).

1110. HYGINUS, C. JULIUS. Poeticon Astronomicon.

Venetis, Erhardus Ratdolt Augustensis germanus, 1482, Prid.
Id. Oct. (14 octobris). - HC. *9062; Proct. 4387; BMC. V.
286. (16. E. II. 19, op. 2°).

HYPNEROTOMACHIA POLIPHILI v. *Columna, Franciscus*.

I

ILARIO (S.) v. *Hilarius (S.)*.

1111. IMITATIO CHRISTI. De imitatione Christi et de contemptu
omnium vanitatum mundi lib. IV, auctore Johanne Gerson.

Venetis, per Petrum Loeslein de Langencen alemanum, 1483.
- Tabula desideratur. - HC. 9085; Proct. 4903; BMC. V. 379.
(16. D. II. 26).

1112. IMITATIO CHRISTI. De imitatione Christi et de contemptu
mundi.

Brixiae, per Iacobum Britannicum Brixianum, 1485, 6 iunii. -
H. 9087; Proct. 6978; BMC. VII. 974. (16. B. II. 60).

1113. — (10. XX. IV. 76.).

1114. IMITATIO CHRISTI. De imitatione Christi et de contemptu
omnium vanitatum mundi, auctore Joanne Gerson. Accedit
tractatus de meditatione cordis.

Venetis, per Bernardinum Benalium, 1486. - H. *9089. (16.
B. II. 11.).

1115. IMITATIO CHRISTI. De imitatione Christi et de contemptu
mundi, auctore Joanne Gerson. Accedit tractatus de me-
ditatione cordis.

Venetis, impensis Francisci de Madiis, 1486. - HC. *9090;
Proct. 5665; BMC. V. 371. (16. c. V. 78).

1116. IMITATIO CHRISTI. De imitatione Christi et de contem-
ptu omnium vanitatum mundi. Accedit tractatus de medi-
tatione cordis.

Venetis, arte et impensis Bernardini de Benaliis, 1488. -
HC. *9095; Proct. 4870; BMC. V. 372. (16. B. 32).

1117. — (16. B. II. 38).

1118. IMITATIO CHRISTI. De imitatione Christi et de contemptu
vanitatum mundi. Accedit tractatus de meditatione cordis.

Venetis, per Petrum de Querengis Bergomensem et per Joan-
nem Mariam de Hocimiano de Monteferato, 1493, 23 aprilis. -
H. 9107; Reichl., I, 155; BMC. V. 511. (16. B. II. 51).

1119. IMITATIO CHRISTI. De imitatione Christi et de contemptu
vanitatum mundi. Accedit tractatus de meditatione cordis.

Venetis, s. t. (per Georgium Arrivabenum secundum Proctor),
1496/97, 31 ianuarii. - HC. 9109; Proct. 4928; BMC. V.
587. (16. B. II. 37).

1120. IMITATIO CHRISTI. Giovanni Gersone. Della imitatione di
Christo Jesu (italice).

S. u. n. (Florentiae, apud Sanctum Jacobum de Rippoli, circa
a. 1480, ut Reich. sentit; sed rectius Florentiae per Antonium
Bartholomaei de Mischominis, ut BMC opinat). - In penultima li-
nea legitur « & utimo », non « & ultimo » ut in Reich. - In exem-
plare a Reich. descripto desiderantur in principio quattuor folia
(quorum primum album), quae tabulam operis continent. - HC.
9125; Reichl., I, 155; BMC. VI. 645. (16. H. V. 23).

1121. IMITATIO CHRISTI. Della imitatione de Christo e del di-
spregio del mundo. Accedit: Epistola di Johanne Napo-
litano e Silvia Vergine.

Venetia, per Ioanne Rosso da Vercelle, 1488, 22 martii. -
HC. 9126; Proct. 5124; BMC. V. 416. (16. H. VI. 46).

1122. IMITATIO CHRISTI. Dell'imitatione di Christo e del dispregio delle cose mondane.
Firenze, per Maestro Antonio Miscomini, 1494, 1 iulii. - HC. *9130; Proct. 6165; BMC. VI. 642. (10. ZZ. V. 21).
1123. IMITATIO CHRISTI. Dell'imitatione di Christo e del dispregio delle cose mondane.
Firenze, per maestro Antonio Miscomini, 1493, 22 iulii. - HC. *9131; Proct. 6169; BMC. VI. 643. (16. H. VI. 44).
1124. — — In hoc exemplo c. 1, cum tabula iconographica, desideratur. (16 H. VI. 45).
- IMMUNITATIS et libertatis ecclesiasticae statusque sacerdotalis Defensio v. Defensio.
1125. IMOLA (DE), JOHANNES. Opus in Clementinas.
Venetiis, summo aedificio ac industria ingeniosissimi viri Iacobi de Rubeis natione Gallici, 1475. - Aliquot folia in principio desiderantur. - HC. *9143; Proct. 4241; BMC. V. 215. (16. G. V. 18).
- IMOLENSIS, JOHANNES v. *Imola (de), Johannes.*
1126. IMOLENSIS, LUDOVICUS. Oratio ad populum bononiensem.
S. l. (sed Bononiae), s. t. (Franciscus Plato de Benedictis), s. a. (sed 1949). - HC. 9165; Proct. 6605; BMC. VI. 827 (16. O. IV. 24).
1127. IMPEDIMENTA susceptionis ordinum et executionis officiorum ipsorum.
S. n. n. (Romae, Sthephanus Planck, ut videtur). - H. *9166; Proct. 3754; BMC. IV. 90. (16. K. V. 5. op. 10°).
- INFORTIATUM v. *Justinianus Imperator.*
- INGHEM (AB), MARSILIUS v. *Marsilius ab Inghem.*
1128. INGHERAMUS seu INGHIRAMUS, PHAEDRUS. Panegyricus in memoriam divi Thomae Aquinatis Senatui apostolico ad Minervae dictus.

- S. u. n. (Romae per Eucharium Silber apud Proctor, per Stephanum Planck apud Hain, circa a. 1490?) - H. 9186; Proct. 3914; BMC. IV. 119. (119. (16. c. V. 72).
1129. INNOCENTIUS VIII Pont. Max. Bulla concessionis indulti Confratris laicorum et clericorum Sanctae Mariae de Paradiso veronensi.
S. u. n. (sed Romae, per Eucharium Silber, 1489, post mensem martii). - Editio usque in hanc diem bibliographis ignota. - (16. P. I. 36).
1130. INSTITORIS, HENRICUS. Tractatus varii cum sermonibus contra quatuor errores adversus eucharistiae sacramentum exortos.
In famosa civitate Nurenberg, per Anthonium Koberger, 1496, 26 ianuarii. - H. *9233; Proct. 2104; BMC. II. 441. (16. B. II. 7).
1131. INSTITORIS, HENRICUS. Opusculum in errores Monarchiae, seu adversus dogmata d. Antonii Roselli.
Venetiis, arte et ingenio Jacobi de Leucho, expensis tamen domini Petri Liechtensteyn, 1499, 27 iulii. - HC. 9237; Proct. 5583; BMC. V. 565. (16. B. IV. 26. op. 2°).
1132. INSTITORIS, HENRICUS. Malleus Malleficarum.
S. l. (Nurembergae), per Antonium Koberger Nurburgensem civem, 1494, 17 martii. - HC. *9245; Proct. 2090; BMC. II. 438. (16. F. VI. 1).
- INSTITUTIONES VEL INSTITUTA v. *Iustinianus Imperator.*
- INSULIS (DE), FRANCISCUS v. *Franciscus de Insulis Michael.*
1133. ISIDORUS (S.) Episcopus Hispalensis. Etymologiarum libri XX, De summo bono libri III.
S. u. n. (Venetiis, Octavianus Scotus, 1485, ut putat Copinger, I, 275; editio sec. XVI tribuenda ut Proct. opinatur). - HC. *9277. (10. ZZ. IV. 15).
1134. ISIDORUS (S.) Episcopus Hispalensis. Etymologiarum libri XX, De summo bono libri III.

Venetis, per Petrum Loslein de Langencen, 1483. - HC. *9279; Proct. 4904; BMC. V. 379. (16. B. IV. 14).

1135. ISIDORUS (S.) Episcopus Hispalensis. Etymologiarum libri XX. De summo bono libri III.

Venetis, per Bonetum Locatellum, mandato et expensis nobilis viri Octaviani Scoti civis Modoetiensis, 1493, III Id. Dec. (11 decembris). - HC. *9280; Proct. 5049; BMC. V. 442. (16. B. IV. 12).

1136. — (16. B. IV. 13).

1137. ISIDORUS (S.) Episcopus hispalensis. De summo bono.

Parisiis, in vico Sancti Iacobi, per Magistrum Stephanum Jehannot (pro Iohanne Parvo), 1495, 27 augusti. - HC. 9291; Proct. 8338. (16. H. VI. 51).

1138. ISOCRATES. Orationes duae e graeco in latinum versae, quarum prima reges altera subditos docet.

Bologna, per Iohanne Antonio de Benedicti, s. a. (circa a. 1500 ut Reichl. putat). - Ultimum folium desideratur. - H. 9313; Reichl., V. 156-57. (16. O. IV. 37).

-1139. ISOCRATES. Oratio de laudibus Helenae, latine per Ioan-nem Petrum lucensem. Accedit Herodotus Halicarnas-seus. Historiarum libri novem, latine per Laurentium Vallam.

Venetis, s. t. (Christophorus de Pensis, ut recte Proctor sentit), 1494, sed rectius 1495 ut ex epistola Antonii Mancinelli scaturit in fine. - Cfr. n. 1056. - HC. 9314; Proct. 5258; BMC. V. 475. (16. D II. 5. op. 1°).

ISOCRATES, *Oratio de laudibus Helenae* v. *Herodotus, Halicarnas-seus*.

ISOLE (DALLE) FRANCESCO MICHELE v. *Franciscus de Insulis, Michael*.

ISTITORE, ENRICO v. *Institoris, Henricus*.

ITALIA (FIORE DE) v. *Fiore de Italia*.

(Continua)

ALBANUS SORBELLI

Un romagnolo da riabilitare

Il poeta e giornalista cervese Achille Castagnoli

Uno studio comparso in questo bollettino ad opera di Angelo Sacchetti e intitolato « *Achille Castagnoli e la sospensione del Solerte* » ⁽¹⁾, mi fa ritornare sopra un argomento che trattai molti anni addietro ⁽²⁾ e sul quale nuovi documenti mi spingono a ribadire un'opinione che non concorda con *le gravi macchie* di cui ultimamente il Maioli, lo Zama ⁽³⁾ e il Sacchetti stesso hanno continuato a gravare il fervido verseggiatore e lo sventurato patriota romagnolo.

Pochi perseguitati politici, nella prima metà del secolo XIX, hanno avuto una sorte più avversa nel giudizio dei posteri e nessuno forse è stato da essi condannato con maggiore avventatezza su scarsi e nebulosi indizi.

Già gli storici del tempo, quando storpiandone il nome, quando confondendone i titoli e la patria, mostrano di averlo mal conosciuto, sebbene concordino nel rappresentarlo accanto al barone Flaminio Baratelli ⁽⁴⁾ di Ferrara come promotore nelle Legazioni d'una setta favorevole all'Austria chiamata *Ferdinanda*.

Massimo D'Azeglio, negli *Ultimi casi di Romagna*, ⁽⁵⁾ gli dà, per questo, nome di *ribaldo* e *Felice Orsini*, nelle *Memorie politiche* ⁽⁶⁾, scorgendolo fra i concaptivi di Civita Castellana, lo

⁽¹⁾ Cfr. L'Archiginnasio, A. XXXIII, Num. 1-3, pp. 88-104.

⁽²⁾ Cfr. U. DE MARIA, *Francesca da Rimini sul teatro*. Jesi, Tip. cooperativa editrice, 1906; IDEM, *Della vita ecc. del Conte Eduardo Fabbri*. Bologna, Zanichelli 1921.

⁽³⁾ *Patrioti e legittimisti in Romagna*. Roma, Vittoriano, 1935-XIV; pp. XIX-XX.

⁽⁴⁾ Cfr. su costui *Carte segrete e atti ufficiali della polizia austriaca in Italia dal 4 giugno 1814 al 22 marzo 1848*. Capolago Tip. elvetica, 1851, vol. III, p. 278-284.

⁽⁵⁾ Palermo, stamp. di G. B. Candiano 1849 p. 41-42. La prima ediz. era uscita in Firenze nel 1846.

⁽⁶⁾ *Mem. pol. di F. ORSINI scritte da lui medesimo*. Quarta ediz. aumentata di un'appendice per Ausonio Franchi. Londra, presso A. Sattaby 1859, p. 34.